



Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. V. Ad transubstantiationem sufficit adductio, id est, productio
præsentialitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

quam operentur, significant; non aliud quam corpus: ergo illud, quod Christus de facto habet, vel ultimò habuit, supposito quòd jam amplius non haberet.

122. **Q**uare potius Christus in Cana Galilæe produxerit novum vinum, quam in Eucharistia producat de novo suum Corpus.

Resp. primò hoc individuum vinum, in quod aqua fuit conversa, non necessariò supponebatur antea productum, sicuti bene Corpus Christi, in quod de facto convertitur substantia panis per verba Consecrationis.

Respondeo secundò, ideo Christum noluisse adducere vinum præexistens, ne videretur magis præstigiis Dæmonis, quam miraculum ad manifestandam suam omnipotentiam. Ad quid enim curasset hydrias aquâ impleri, si illa statim fuisset transferenda & vinum adducendum? Poterat certè vinum de novo creare, vel adducere sine illa infusione. Voluit ergo per miraculum in materiam aquâ inducere formam vini.

Sed ad quid de novo produceret suum Corpus? An ut ostenderet suam omnipotentiam? Herculè nimis eam manifestat conservando Corpus suum (quod localiter in cælo existit) eadem actione, sed novo titulo (utique ad destinationem substantiæ panis) sub speciebus sacramentalibus, ut propterea minimè fuerit necessaria nova productio, quam ratio naturalis, si non impossibile, saltem probat inutilem & superfluum ad præsens mysterium, id est, ad transubstantiationem.

Quod ut clariùs appareat, pono sequentem Conclusionem, in qua magis specifico actionem illam, per quam Corpus Christi collocatur sub speciebus sacramentalibus, & respondeo cæteris argumentis Adversariorum ex ratione desumptis.

CONCLUSIO V.

Ad transubstantiationem sufficit adductio, id est, productio præsentia litatis.

123. **S**uppono præsentiam Christi in Sacramento non esse circumscriptivam. Ita communiter Doctores. Etenim ad præsentiam circumscriptivam requiritur, ut diversæ partes loci respondeant diversis partibus loci; sive ut corpus quantum sit in loco, non solum retentâ quantitate, sed etiam modo quantitativo, id est cum actuali extensione partium in ordine ad locum. Planum autem est id non competere Corpori Christi in Eucharistia.

Suppono iterum, neque propriè esse defini-

tivam, utpote quæ in rigore solum convenit rebus spiritualibus, sive non quantum: porro Corpus Christi communi calculo retinet suam quantitatem in Sacramento, quod ita explicat Scotus 4. dist. 10. q. 1. n. 14. Dico ergo aliter, quòd positio, quæ est differentia quantitatis (id est, passio) necessariò mest quanto continuo permanens. Et istam oportet salvari in proposito, scilicet quæ dicit ordinem partium in toto. Non est enim bene intelligibile, aliquod esse quantum dimensionatum, quin sit signare in toto ordinem huius partis ad illam secundum quantitatem, vel positionem interiacentem: positio autem, quæ ponitur predicamentum à quibusdam, aliud addit. Præsupposito enim ordine partium in toto, positio dicit ultra hoc ordinem partium ad locum, sive ad partes loci, vel locatis, hoc est dictu, quod partes coextendantur partibus loci, sicut totum dicitur primò commensurari toti loco, in quo habet ubi, ita quod positio predicamentum præsupponit positionem differentiam quantitatis, & significat ubi, scilicet circumscriptivum.

Et si quæras, quid sit modus quantitativus? Respondet: Per modum autem quantitativum sive dimensionem, quocumque modo nominetur, non intelligo nisi positionem dicitam secundò: id est, extensionem actualem partium in ordine ad locum.

Hanc autem posse per Deum separari ab extensione partium in toto, prout de facto contingit in Eucharistia, probat ibidem Doctor noster n. 15. hoc argumento: Quocumque natura contingenter respicit quamlibet formam alicuius generis simpliciter, se habet contingenter ad totum genus. Ad majorem verò claritatem & intellectum illius termini simpliciter, addit: Intellego enim simpliciter, quasi non est necessariò ex causa intrinseca.

Rogas, quæ sit illa causa intrinseca? Respondeo primò; dependentia vel ab ipsa forma, vel per formam ad terminum ipsius: sic albedo respicit propriam inhaerentiam, propter dependentiam ad subiectum: substantia materialis exigit quantitatem, ut dispositionem requisitam ad recipiendum influxum causæ naturalis materialis: elementum respicit qualitates primas & proprias, necessitate essendi, resistendi, & agendi.

Respondeo secundò; perfectio propria subiecti, ut servetur ordo essentialis prioris & posterioris: sic subiectum necessitatur ad propriam passionem physicam, ignis ad calorem ut octo: essentia Divina ad sua attributa & perfectiones & proprietates.

Excludit ergo Doctor per ly simpliciter, necessitatem secundum quid, & quæ provenit ab extrinseco, v. g. ab applicatione huius, aut illius causæ, quæ producit formam sibi connaturalem in subiecto, quamvis illa forma non sit secundum exigentiam subiecti; exempli gratiâ color in superficie, calor in aqua, ad quæ necessitatur subiectum actione causæ extrinseca.

Ita

Ita intellecta hæc Major propositio videtur, inquit Scotus, satis manifesta: qui si esset una natura & à causa intrinseca determinaret sibi tale genus, necessario determinaret sibi aliquam speciem illius generis: quia una natura non habet intrinsece ad opposita distincta necessitatem, quin habeat necessitatem ad aliquod unum illorum.

Adde Minorem: scilicet, Corpus se habet contingenter ad quamcumque positionem partium in loco. Probatur: Quia possum movere corpus meum à quamcumque positione ad aliam. Ergo (infert Doctor) corpus habens positionem partium in toto, non simpliciter se habet necessario ad positionem istam, qua est predicamentum, nec ista coexistentia quanti ad quantum est simpliciter necessaria ratio illius positionis secunda: quia contingit intelligere coexistentiam alicuius ipsi toto, absque hoc, quod intelligatur coexistentia, vel coextensio partium partibus. Hæc enim coexistentia est alia ab illa, etiam quando se concomitantur: nec ista in ratione sua formali includit illam: ergo absolute corpus quantum habens primam positionem, posset esse sine omni positione extrinseca, & intelligi quantum coexistentiam habere ad aliud quantum sine ista positione.

Et si quæras, quid sit hoc, quantitatem servari sine positione extrinseca? Dico quod non est aliud, nisi absolute conservari sine respectu extrinsecus adveniente. Sic etiam coexistentiam conservari sine positione illa, non est aliud, nisi unam relationem extrinsecam conservari sine alia relatione extrinseca &c. Et hoc potest breviter declarari sic; quia positio secunda supponit Vbi proprie dictum: ergo si Deus potest quantum conservare sine Vbi proprie dicto, potest & sine positione.

Et si dicas, bene potest sine Vbi, sed non cum presentia sine coexistentia ad aliud corpus, falsum est; nam coexistentia, licet sit quanti ad corpus, non tamen formaliter est Vbi.

Obicit sibi ulterius: Quia non potest esse quantum, & aliud quantum quin sit commensuratum illi.

Respondet: quantitatem positam, & terminam bene sequitur aequalitas vel inæqualitas, qua dicit respectum intrinsecus advenientem; sed non necessario consequitur aliquis respectus extrinsecus adveniens: talis est autem commensuratio, ut hic loquimur, vel magis proprie coextensio. Nam si loquar de commensuratione secundum aequalitatem, vel inæqualitatem, qua scilicet hoc sit maius, vel minus, istam concedo in proposito, quia Corpus Christi est maius hostiæ: sed non istam commensurationem, qua dicitur proprie coextensio, que proprie dicit similitudinem partium cum parte. Hucusque Scotus. Quæ ideo præmittenda existimavi, quia maxime utilia, imò quodammodo necessaria pro intelligentia eorum, quæ sequuntur.

Atque in primis dico cum Doctore nostro, adductionem (quam ipse arbitratur abunde sufficere ad veram & sinceram explicationem huius mysterii) non esse productionem presentie localis proprie dictæ, sed presentie alicuius simplicis, sive, si ita velimus loqui, presentie-

litas, quæ non sit aliud, quam respectus aliquis extrinsecus adveniens speciebus, & Corpori Christi.

Et quid quæso ille respectus? Utique non aliud, nisi inseparabilis contentia Corporis Christi ex Decreto Divino sub speciebus, cum intima earum penetratione, connotans definitionem substantiæ panis.

Ac per consequens conversio seu transubstantiatio sacramentalis est sola illa actio, quæ ita ponitur Corpus sub speciebus. Per quam utique actionem dicitur confici Eucharistia, à Sacerdote quidem moraliter, à Deo autem physice; sicut per actionem unitivam corporis cum anima rationali, dicitur fieri homo; & Verbum dicitur factum caro; per productionem unionis hypostatice.

Sic planè, ut si hoc ipsum posset fieri sine nova actione, etiam adductiva, equidem adhuc salvari posset tota ratio transubstantiationis. Veluti si absque nova actione anima præexistens posset uniri corpori jam producto, ipsaque adeo uniretur corpori sine aliquo medio, generatio substantialis aut regeneratio esset sine nova actione.

Dices: ergo tunc conversio substantialis non esset actio. Respondeo, formaliter loquendo, Concedo totum. Quare hoc supposito posset aliquid converti in præexistens planè immutatum, id est, absque eo, quod circa ipsum aliquid novi fieret.

Instabis: ergo etiam poterit creatura converti in Deum. Resp. ut supra Negando Consequentiam: quia saltem requiritur, ut in locum alterius destructi, succedat aliud sub eodem communi, & prius destruat vi adventus posterioris, & posterius incipiat conservari sub illo communi, dependenter ab eodem, quod Deo nequaquam convenire potest; convenit autem Corpori Christi, quod actione, etsi antiqua, incipit conservari dependenter à speciebus, idque sub iisdem quamdiu manent; sicut fuisset naturaliter conservata substantia panis.

Hanc esse mentem Doctoris Subtilis, & non illam, quam falsò ipsi adscribit Dicastillo, dicens Tract. 4. de hoc Sacramento disp. 5. nu. 355. sententiam Scoti solum presentiam localem agnoscere, clarissimè demonstratur ex his ipsis verbis 4. dist. 10. q. 1. n. 10. Ad propositum; mutationem deperitivam illius Vbi de celo nullus ponit in Corpore Christi, secundum Augustinum supra adductum, donec seculum finiatur sursum est Dominus. Et hoc intelligendo regulariter, nisi placeret sibi ex aliqua gratia speciali localiter descendere: quod non ponitur fieri propter veritatem Eucharisticam.

Oportet tamen ponere ad salvandam realem presentiam Corporis Christi hic, quod in ipso sit aliqua presentia ad speciem panis, quæ prius non fuit, alioquin non magis esset nunc præsens hic, quam prius.

Quid sit præexistentialitas?

Quid transubstantiatio?

128. An possit aliquid converti in præexistens planè immutatum.

An possit creatura converti in Deum?

129. Proponitur sententia Scoti. Dicastillo.

Aug. tract. 30. in Iohann.

Illam enim mutatio, qua est circa species, scilicet quod prius erant in subiecto, nunc autem non sunt in subiecto, nihil facit ad hoc, quod Corpus Christi de non praesente istis, fiat realiter praesens istis, quia illa habet alios terminos per se ab illa, qua non praesens sit praesens.

130. Docet 1. per transubstantiationem non perdere necessarium praesentiam localem circumscriptivam in caelo.

Ubi docet primo, Corpus Christi per transubstantiationem non perdere necessarium praesentiam localem circumscriptivam, quam habet in caelo. Secundo agnoscit necessitatem aliquam praesentiam ad speciem panis, quae prius non fuit, ratione cuius nunc magis Christus sua substantia nobis adsit, quam prius.

Secundo agnoscit necessitatem alienius praesentiam ad speciem panis. Trident.

Et sane existentiam Christi in Sacramento rectissime appellari praesentiam, testatur Concilium Tridentinum sess. 13. cap. 1. hisce verbis: Nec enim haec inter se pugnant, ut ipse Salvator noster semper ad dexteram Patris in caelis absideat, iuxta modum existendi naturalem; & ut multis nihilominus aliis in locis sacramentaliter praesens sua substantia nobis adsit.

Tertio docet Corpus Christi non fieri formaliter praesens per destructionem substantiae panis.

Tertio asserit Scotus, Corpus Christi non fieri formaliter praesens per destructionem substantiae panis, quod verissimum esse, clare ostendit ratio subijuncta: Quia illa habet alios terminos per se ab illa, qua non praesens sit praesens. Patet, quia per destructionem praesens fit non praesens. Ergo; infert Doctor, necesse est ponere aliquam mutationem in Corpore Christi acquisitivam illius praesentiae nova.

131.

sed per mutationem, non localem, sed simplicem.

Sed numquid mutationem localem, cuius terminus ad quem est praesentia localis? Noli sic loqui, sed magis cum Scoto asserimus: Quae tamen non potest dici propria mutatio localis propter duo, tum quia eam non concomitatur aliqua deperditiva prioris Vbi, sicut communiter est in motu locali, quia ibi terminum positivum a quo, & terminum positivum ad quem, concomitantur dua prioritates, eo modo quo Philosophus dicit 5. Physicorum quod Motus est a subiecto in subiectum: tum etiam, quia hic proprie terminus istius mutationis non est Vbi, quia in termino mutationis huiusmodi, Corpus Christi non habet hic proprie Vbi: sed terminus est quaedam praesentia simplex ipsi speciei, vera tamen & realis: terminus autem mutationis localis proprie accepta est ipsum Vbi. Vellem scire, an evidentioribus verbis Dicastillo posset negare praesentiam sacramentalem esse praesentiam proprie localem? Non puto.

Et si quaeras (prosequitur Doctor n. 11.) ad quod genus pertinet haec mutatio, & terminus istius mutationis? Dico si Angelus ponitur de novo praesens alicui corpori, dicitur quidem esse in loco definitivo, eo modo quo sibi potest convenire esse in loco: & sic dicitur mutari, licet illa mutatio multum distet a vera mutatione secundum Vbi: scilicet circumscriptivam, quod solum videtur Scotus hic appellare praesentiam proprie localem. Absit autem ut talem praesentiam attribuamus Corpori Christi in Eucharistia.

132.

An ergo praesentiam Angelicam? Adhuc, ait

Doctor, quantum ad aliquas condiciones praesentiae Corporis Christi speciei, id est, qua Christi Corpus praesens est speciebus, magis recedit a vera ratione Vbi: quia nullo modo per istam praesentiam determinatur sic ad unum Vbi, quod sibi repugnet aliud. Sed Angelus per unum Vbi sic determinatur ad illud, ut sibi repugnet aliud. Haec est una conditio discrepantiae.

Alia erit, quod hoc sit proprium Ubi Angeli, utpote rei spiritualis, quae loco circumscripti nequit, quod sic est in toto loco Angelus, ut etiam sit in singulis ejus partibus, nec aliter esse possit: porro Corpus Christi, quoniam res materialis, constans diversis partibus extra se mutuò positis, naturaliter postulat diversas partes corporis circumscriptas, quibus illae respondeant. Quod ergo in Sacramento sit totum in tota specie, & totum in singulis partibus, plane supernaturale est.

Neque propterea magis debet dici esse sub speciebus tamquam in loco, etiam definitivè, quam antea erat substantia panis; nam sicuti haec non ambitur superficie concavà accidentium, sed intimè omnes partes hostiae penetrat, & idcirco non rectè dicitur habere praesentiam localem, sive localiter esse praesens speciebus, at verius praesentialitatem quamdam, sive inseparabilem quamdam naturaliter cum speciebus connexionem, ratione cuius localiter est praesens, id est, ambitur eadem concavà superficie, qua species, adeoque cum ipsis est in eodem loco: ita pariter Corpus Christi, quod in locum substantiae panis succedit, & intimè penetrat omnes partes hostiae, non praesentiam localem proprie dicitur, etiam definitivam Angelorum, sed praesentialitatem quamdam sub speciebus rectius habere dicitur.

Et pergens Doctor noster explicare illam praesentialitatem, inquit; Et si habeas pro inconvenienti aliquam mutationem qualemcumque in Corpore Christi realiter esse, dico quod necesse est ponere saltem aliquem respectum extrinsecus advenientem, qui scilicet non necessario sequatur fundamentum, & terminum posita in actu: quia omnis respectus sic consequens, necessario est intrinsecus adveniens..... Ergo respectus potest advenire extrinsecus de novo, sine alio quocumque novo, vel in fundamento, vel in termino. Sic ergo non est inconveniens Corpus Christi esse de novo praesens alicui non habenti novam formam absolutam, nec novam respectum respectu eius, vel si habet huiusmodi novum respectum, pari ratione, & Corpus Christi habeat novum respectum eius: quia si species sint de novo praesentes Corpori Christi, & Corpus est de novo praesens eis (est enim continuata non sit relatio realis mutua, tamen praesentia est relatio mutua) non erit tunc inconveniens dare in Corpore Christi talem mutationem ad respectum extrinsecus advenientem. Quoniam talis respectus non infert mutationem substantialem, quae sola dedecet Corpus Christi impassibile: nam post Resurrectionem ante Ascensionem habuit

habuit plures mutationes accidentales, ut visionis, locutionis, manducationis, loci &c.

Et si omnino arguas ille respectus extrinsecus adveniens, qui dicitur presentia simplex, ad quod genus pertinet? Potest dici quod magis proprie reducitur ad genus ubi, inter omnia genera respectuum extrinsecus adventum, quia in pluribus cum illo respectu convenit. Quid videtur candide Lector, num Doctor Subtilis collocat presentiam sacramentalem in praedicatione Ubi? Certè nil minus cogitavit. At inquis, saltem reducit illam ad praedicationem Ubi. Consentio: sed quid inde?

Dicathillo supra n. 314. post relatum de hac controversia secundam sententiam: Corpus videlicet Christi sub accidentibus esse per solam presentiam & propinquitatem localem, quae ex Dei voluntate conservatur toto illo tempore, quo durat accidentia consecrata; nullam autem esse aliam unionem, aut nexum naturalem Corporis Christi cum accidentibus consecratis, subdit: Hanc sententiam Scotus significat in 4. dist. 10. q. 6. & dist. 11. q. 1. & 2. dum ait, Corpus Christi, & accidentia conjungi per solum actum Divinae voluntatis. Unde colligit Christum sub accidentibus consecratis, quando movetur hostia, non moveri per solam virtutem creatam, per quam hostia movetur: sed per solam virtutem divinam, quia Deus vult Christum sub illis accidentibus permanere.

Id verè dixisti, & utinam omnes ita saperent, non impleverit tot folia chartae ad explicandas & defendendas suas uniones formales, efficientes, & necio quas chymericas speculationes, magis obscurantes, quam elucidantes hoc mysterium. At interrogo ego unum verbum: Scotus ideo docet, illam presentiam & propinquitatem localem directè spectare ad praedicationem Ubi? Non videtis Dicathillo Doctorem nostrum inspectasse: alioquin indubiè statim animadvertisset Doctoris Subtilis & Angelici in hac presentia consensum.

Hæc sunt verba Divi Thomae 4. dist. 10. q. 1. art. 3. Ad primum ergo dicendum, quod comparatio Corporis Christi ad species, sub quibus est, non est similis alicui comparationi naturali: & ideo non potest reduci proprie loquendo ad aliquem modum à Philosopho assignatorum; tamen habet aliquam similitudinem cum illo modo, quo aliquid dicitur esse in loco, secundum quod esse in loco, est esse in aliquo separato extra substantiam suam, quod non est eius causa, & secundum hoc etiam Innocentius dicit, Corpus Christi esse in pluribus locis, quando continetur sub pluribus speciebus. Ita Doctor Angelicus.

An non idipsum aliis verbis Doctor Subtilis? Ergo perperam Dicathillo supra distinguit inter sententiam Scoti & Divi Thomae aliorum, qui, inquit, dum affirmant presentiam Christi non proprie, sed solum improprie ac reductivè pertinere ad praedicationem, potius significant illam non esse existentiam seu presentiam localem.

Immo verò, reponit quispiam, optimè distinguit; quia Divus Thomas præter presentiam illam, admittit aliam unionem quæstione 76. art. 5. docens Christum esse in hoc Sacramento, succedendo substantiæ panis. Unde, inquit, sicut substantia panis non est sub suis accidentibus localiter, sed per modum substantiæ; ita nec substantiam Christi esse in hoc Sacramento localiter. Ita legit Dicathillo.

Sed textus genuinus sic habet: Unde sicut substantia panis non erat sub suis dimensionibus localiter; ita nec substantia Corporis Christi, non tamen substantia Corporis Christi est subiectum illarum dimensionum, sicut erat substantia panis. Quis Catholicorum unquam asseruit contrarium?

Prosequitur Doctor Angelicus ad nostrum propositum: Et ideo substantia panis ratione suarum dimensionum localiter erat ibi: quia comparabatur ad locum illum mediante propriis dimensionibus. Substantia autem Corporis Christi comparabatur ad locum illum mediante dimensionibus alienis; ita quod è converso dimensiones proprie Corporis Christi comparantur ad locum illum mediante substantiâ, quod est contra rationem corporis locati. Unde nullo modo Corpus Christi est in hoc Sacramento localiter. Quam præclara unio! Ecquid aliud clamat Scotus locis supra à nobis allegatis, quam Corpus Christi non esse in hoc Sacramento circumscriptivè, imò neque definitivè?

Et sanè hoc unicum voluit Divus Thomas articulo illo 5. definire & probare, nil minus cogitans, quam de unione formali, aut effectiva. Accipe verba ejus: Ad primum ergo dicendum, quod Corpus Christi non est in hoc Sacramento definitivè, quia sic non esset alibi, quam in hoc altari, ubi consicitur hoc Sacramentum: cum tamen sit & in celo in propria specie, & in multis aliis altaribus sub specie Sacramenti. Similiter etiam patet, quod non est in hoc Sacramento circumscriptivè: quia non est ibi secundum commensurationem propriae quantitatis ut dictum est. Quod autem non est extra superficiem Sacramenti, nec est in alia parte altaris, non pertinet ad hoc quod sit ibi definitivè, vel circumscriptivè, sed ad hoc, quod incepti ibi esse per consecrationem, & conversionem panis & vini. Ecce clarissima verba & verissima doctrina, cui per omnia consonat Doctor Subtilis.

Sed ubi hic unio præter presentiam? An fortassis in responsione ad Secundum? Et verò quæ illa? Ad secundum dicendum, quod locus ille, in quo est Corpus Christi, non est vacuus, neque tamen proprie est repletus substantiâ Corporis Christi, quæ non est ibi localiter, sicut dictum est. Sed est repletus speciebus Sacramentorum, quæ habent replere locum, vel propter naturam dimensionum, vel saltem miraculosè, sicut & miraculosè subsunt per modum substantiæ. Numquid ut Deus faciat miraculum, necesse est ut producat unionem formalem, aut effectivam, vel quocumque alio nomine vocetur? Haud facile crediderim.

136. An D. Tho. præter presentiam admiserit aliam unionem?

137. S. Thomas tantum voluit. Corpus Christi non esse in hoc Sacramento circumscriptivè, imò neque definitivè.

137. S. Thomas tantum voluit. Corpus Christi non esse in hoc Sacramento circumscriptivè, imò neque definitivè.

cul per omnia consonat D. Subtilis.

T. Ubi

138. Ubi ergo illa unio? Respondes in verbo
S. Damasceni lib. 4. de Fide orthodoxa cap. 14.
Quia consuetudo est hominibus comedere panem &
vinum, coniugavit eis divinitatem, & fecit ea Cor-
pus & Sanguinem suum. Quod secundum Di-
vum Thomam 4. dist. 11. qu. 1. a. 1. Intelli-
gendum est, quantum ad species, quibus Corpus
Christi divinitati unitum modo ineffabili coniungitur.

Præter præ-
 sentiam seu
 præsentia-
 tatem non
 requiritur
 alia unio.

139. Illa præsen-
 tia est su-
 pernaturalis.
 foris
 etiam quo-
 ad substan-
 tiam.

Obiectio
 solvitur.

In quo con-
 sistat illa
 supernatu-
 ralitas.

140. Non repu-
 gnat natu-
 raliter cui-
 cumque al-
 teri.
 Scotus.

Verum si modo ineffabili, quid frustra co-
 namur illum effici? Cur fingimus uniones
 formales & effectivas, quas mens humana ne-
 quit concipere, minus verbis explicare? Qui
 volet, credat, ego meam fidem fidei huius
 commentum nunquam obstringam: sed indu-
 bitanter assero cum Doctore nostro, ad verita-
 tem Catholicam Sanctissimæ Eucharistiæ ab-
 undè nimis sufficere existentiam Corporis &
 Sanguinis Christi sub speciebus panis & vini
 cum morali inseparabilitate ex decreto Divino.

Et hanc voco præsentiam sacramentalem,
 distinctam ab Ubi propriè dicto, tam definiti-
 vum, quam circumscriptivo, procul dubio su-
 pernaturalem, saltem quoad modum, foris
 etiam quoad substantiam; superat quippe vires
 cuiuscumque causæ creatæ contentæ intrâ or-
 dinem principiorum Universi, sic quod à nul-
 lis causis secundis ordinis naturalis, quan-
 tumvis bene applicatis, possit procedere, nisi
 communicetur ipsis aliquod comprincipium
 physicum supernaturale, supernaturaliter agens.
 Breviter; quia nunquam sine miraculo poni
 potest viribus totius naturæ, sed à solo Deo
 supernaturaliter agente, id est, sine ulla exigen-
 tia, vel connaturali dispositione prævia ad illam.

Nec obstat, quod præsentia Angeli, quæ est
 naturalis, sit perfectior; non obstat, inquam;
 quis enim dubitat, an substantia naturalis sit
 perfectior accidente supernaturali? Atque hinc
 eadem sit, ut præsentia naturalis spiritualis, in
 perfectione possit excedere præsentiam supra-
 naturalem materialem; præsertim cum supra-
 naturale non ita dicat excellentiam, quam bene
 improprietatem, seu non exigi à natura. Quin-
 imò sunt qui docent, non repugnare Divinæ
 potentie productionem imperfectionis supra-
 naturalis; v. g. qualitatis supernaturalis in An-
 gelo, contrariæ eius substantiæ, quæ in poenam
 delicti torquetur.

Cæterum supernaturalitas præsentia Cor-
 poris Christi in Eucharistia potissimum in hoc
 videtur consistere, quod per eam Corpus Chri-
 sti quantum & divisibile, indivisibiliter existat,
 instar alicujus rei spiritualis, totum in tota spe-
 cie, & totum in singulis partibus speciei cum
 intima earum penetratione.

Si autem à me quæritur, an hæc præsentia
 repugnet naturaliter cuicumque alteri? Resp-
 cum Scoto supra: Nullo modo per istam præsen-
 tiam determinatur Corpus Christi sic ad unum ubi,
 quod sibi naturaliter repugnet aliud.

Alioquin dicendum erit omnes præsentias

sacramentales præter unam esse violentas, &
 debere fieri novum miraculum, quando divisâ
 hostiâ Christus integer perseverat sub utraque
 parte divisionis. Sanè hæc præsentia non defi-
 nit Corpus Christi alicui spatio determinato,
 sed per eam potest semper constitui in majori &
 majori hostiâ sine termino. Quid autem referat
 sive ponatur in majori hostiâ, aut diversis par-
 tibus ejusdem hostiæ, sive in diversis totalibus
 hostiis?

Multum, inquis; quia tunc subjectum esset
 simpliciter alibi sine hac præsentia, quæ tamen
 utpote accidens physicè & realiter unitum, petet
 naturaliter esse ubicumque est subjectum, vel
 saltem ne ponatur subjectum ubi ipsa poni non
 potest.

Et si respondeas: quia si Angelus v. g. posi-
 tus in duobus locis distantibus cognoscat intuiti-
 vè se ibi esse, illa cognitio utpote accidens
 absolutum erit in utroque loco, & per conse-
 quens habebit ubicationes distinctas, quarum
 neutra exigit, ut subjectum non sit alibi: si, in-
 quam, ita respondeas, differentia statim apparet;
 quoniâ sunt ubicationes subjecti, quod ex natu-
 ra sua petit esse in utroque loco; jam autem Cor-
 pus Christi non postulat esse in pluribus locis.

Immo verò suppositâ ordinatione Divinâ
 omnino petit Corpus Christi esse in omnibus
 hostiis, super quas proferuntur verba Consecra-
 tionis: ergo ex hypothesi illius decreti, ubica-
 tio ejus in hac hostiâ, nequaquam exigit esse in
 omni hostiâ, in qua ipsum Corpus invenitur.

Unde etiam dici possit, præsentiam sacramen-
 talem non repugnare circumscriptivæ præsentia,
 quam Corpus Christi habet in cælo. Profectò
 cum sit præsentia supernaturalis, quid mirum si
 non habeat eandem naturam, & exinde eandem
 exigentiam, quam habet præsentia naturalis? Sed
 hæc, & similes quæstiones speculativæ, parùm uti-
 les sunt, & minimè necessariæ ad veritatem fi-
 dei, adeoque in illis longius examinandis no-
 lumus immorari.

Revertor ad unionem formalem, & effecti-
 vam, quam varii variè explicant, & ad unam ex-
 plicationem, quæ omnibus difficultatibus satis-
 faciat, hæctenus non pervenerunt. Ratio in
 promptu est, quia non intelligunt. Ideo melius
 & hic audimus, aut dicimus: O homo tu quis es,
 qui respondeas Deo? Rom. 9. v. 20. quàm dice-
 re audeamus quasi noverimus, quod occultum
 esse voluit, qui tamen aliquid impossibile velle
 non potuit. Dicam tamen, sed quid non sit.

Atque in primis non est unio hypostatica;
 tum quia isthæc propter suam excellentiam non
 est ponenda sine urgenti ratione; tum quia sic
 non esset unio ad Corpus, sed potiùs ad Ver-
 bum, quod habet propriam personalitatem, ad
 quam terminatur hypostatica unio humanitatis
 in Christo; adeoque Divinitas ex vi verborum
 existeret sub speciebus, quod est contra Triden-
 tinum, ut infra videbimus.

Quin

Quin imò non existeret Corpus, nequidem per concomitantiam, sed sola Divinitas, cum hæc possit esse præfens speciebus, Corpore, sibi hypostatice unito, absente, ut patet ex condemnatione Ubiquistarum, qui volebant Corpus Christi esse ubique, quemadmodum Divinitas, cui unitur.

Secundò neque est unio formalis inhærentiæ, quæ antea erat inter substantiam panis, & accidentia: cæteròquin, sicut antea denominabant panem album, rotundum, calidum &c. ita quoque nunc denominarent Corpus Christi album, rotundum &c.

Non tango damnationem doctrinæ Joannis Wickliff & articulum 45. in Concilio Constantiensi, quorum secundus erat: *Accidentia panis non manent sine subiecto in eodem Sacramento.* Certe non manerent sine subiecto, si in Corpore Christi subiectarentur. Sed de hoc infra.

Tertiò difficile apparet, quomodo possit esse unio formalis, vera, realis, ac physica, quocumque nomine appelletur, inter Corpus Christi & accidentia panis, quin sibi mutuo tribuant aliquem effectum formalem: tribuere namque effectum formalem, sive effectus formalis non est aliud, quàm illud totum, quod resultat ex utroque extremo unito. Constat autem neque accidentia tribuere aliquem effectum formalem Corpori, neque Corpus accidentibus.

Accedit, quòd fieret naturalis concomitantia inter Corpus & accidentia, sive species; ita ut ubicumque esset Corpus, etiam species deberent adesse (quo nihil absurdius) sic enim ex naturali connexione Sanguinis, animæ, & Divinitatis cum Corpore colligit Tridentinum sess. 13. cap. 3. illa omnia sub speciebus panis contineri.

Denique illa unio diceret aliquam imperfectionem in Corpore Christi, ratione cujus talem unionem exigeret, quòd liquet esse falsum. Aliàs siquidem & una anima poterit uniri alteri, & unus Angelus alii. Enimverò quòd humanitas uniri poterit Verbo, erat, quia supponebatur imperfecta, utpote carens propria suppositalitate.

Hæc ex Lugone disp. 6. sect. 1. quæ n. 7. in fine ita perstringit: Fatemur, inquit, Corpus Christi ibi esse loco substantiæ panis, & succedere in ejus munere, ablatis tamen imperfectionibus; quarum præcipua esset unio physica, & propria cum illis accidentibus: ex ea enim sequeretur, quòd deberet ea accidentia secum deferre, & habere in cælo, & in aliis hostiis, & quòd deberet ab illis intrinsecè perfici, quæ omnia vitari debuerunt, alligando Corpus Christi alio nobiliori modo, quàm per physicam, & propriam unionem, per unionem tamen minus propriam, quàm jam explico.

Verius dixisset, quàm jam implico. Audi quid commentetur: postquam à n. 10. usque ad 18. inclusivè reprobasset expositionem Regii

dicentis q. 75. art. 2. dub. 2. n. 94. Corpus Christi simili aliqua ratione uniri speciebus, quàm is, qui vehitur curru, aut navi, iis unitur, vel certe quàm corpus gloriosum uniretur cum alio corpore, cum quo penetrativè simul ita existeret, ut illo alio corpore moto, & ipsum necessariò moveretur: hæc, inquam, doctrinà (licet ingeniosè, ut ait, excogitatà) rejectà, tamquam in qua multa supponantur vel difficulta, vel minus vera: tandem n. 19. sic suam exorditur explanationem.

Existimo hanc continentiam Corporis Christi sub speciebus consistere in primis in actione quadam, quàm Corpus Christi, per potentiam obedientialem activam, ut instrumentum elevatum conservat accidentia panis, supplendo concursum & sustentationem panis, non in eodem genere causæ, sed in genere causæ efficientis: per hanc enim causalitatem dicitur Corpus Christi substare illis accidentibus, substare, inquam, hoc est, exercere circa illa munus potissimum substantiæ; quia cum præcipuum munus substantiæ respectu accidentium sit illa sustentare, merito dicitur Corpus Christi substare illis accidentibus, quæ loco panis sustentat in genere causæ efficientis.

Ex quo sequitur, posse designari Corpus Christi per accidentia illis verbis: *Hoc est Corpus meum;* quasi dicas: Corpus Christi est substantia, cujus sunt hæc accidentia, cujus scilicet sunt substantis, & sustentantis loco panis, licet in alio genere causæ, Hucusque Cardinalis. Cum quanta bone Deus claritate! Putasne intelligis, quæ legis? Et quomodo, inquis, possum, si non aliquis ostenderit mihi? Rectè respondisti. Sed quis ostendet tibi? Ingenue fateor me ignorare.

Interim consule Eminentissimum, & illic dicit tibi: Contra hanc dicendi modum est difficultas; quia licet sustentatio in genere causæ materialis sufficiat, ut subiectum dicatur substare, & contineri sub illis accidentibus, non tamen sustentatio in genere causæ efficientis; quia hæc causalitas non determinat ad præsentiam intimam causæ cum effectu: ergo ex vi illius causalitatis non dicitur esse Corpus Christi sub speciebus.

Ab hac difficultate ut se expediat, post aliquantum discursum per 5. numeros subsequentes, demùm n. 26. admittit illam causalitatem se solà non sufficere. Quid ergo ultra requiritur? Alligatio, ait, ad species, seu insolubilitas intimæ præsentia, quæ quidem alligatio non est illa actio, neque oritur ex illa actione, sed ex vi quadam divinitus data speciebus ad trahendum secum intimè Corpus Christi quocumque ferantur.

Et ne quis putaret ipsum esse Scotistam, subdit: Nec per hoc convenimus cum sententia Scoti; quia ipse totam hanc continentiam Corporis Christi sub speciebus reducebat ad inf-

146. Lugo continentiam Corporis Christi sub speciebus refundit in actionem quadam efficientem.

quàm Corpus Christi loco panis sustentat accidentia in genere causæ efficientis.

147. contra quem dicendum ponitur difficultas.

quam resolvit addendo isti causalitati alligationem Corporis ad species.

ne omnes præter unam sine violentia.

Objectio.

141.

144. non ubi fuerit, non ubi, & sic.

Responsio.

145.

146. Quod dicitur unio formalis, non est unio formalis, sed unio realis.

147.

Non est unio formalis, sed unio realis.

provenien-
tem ex vi
ipsarum
specierum
ad trahen-
dum secum
Corpus
Christi.

148.

Sed hic ma-
gis difficile
reddunt
hoc mytha-
rum

quod in
sententia
Scoti satis
faciliter
explicatur

in qua Sa-
cerdos Eucha-
ristiam, id
est, species
consecratas

et movet
Corpus
Christi, sed
moraliter
tantum.

parabilitatem ex pacto divino sine aliquo alio; nos autem ponimus duo, scilicet causalitatem Corporis Christi in species, per quam exercet munus substantiæ respectu earum, & intimam præsentiam proveniente ex vi ipsarum specierum ad trahendum secum Corpus Christi, quæ sufficiunt ut dicatur Corpus Christi esse substantia horum accidentium. Hæc ille.

Sed ubi Ecclesia dicit, Corpus Christi in Eucharistia esse substantiam accidentium, vel species ibi sustentari à substantia Christi? Nusquam certe talis locutio in Conciliis, aut Sanctis Patribus reperitur. Una omnium est vox; Corpus Christi virtute divinâ ponitur loco subjecti, & species sustentantur à Deo. Haud arbitrator Concilia, vel Patres unquam somniasse de istis duobus à Cardinale excogitatis.

Et quid erat opus ponere duo, & seipsum implicare inexplicabilibus difficultatibus, ut videre est apud Lugonem supra, ubi unum à Scoto assertum plusquam satis est, ad mysterium clarè & dilucidè explicandum, ita ut vix ullam patjatur objectionem, quæ mereatur solutionem? Quid enim evidentiùs, quàm in hoc negotio necessariam esse extraordinariam Dei potentiam? Aut quid inconvenientiæ excogitari potest in eo, quod Deus opus tam arduum & excellens inter cætera mirabilia, seipso immediatè attingat, & non per causam creatam, estò fortè ad illud posset elevari?

Gratiam profectò habitalem se solo Deus infundit; & tamen quidni per potentiam obedientialem (si datur) posset Deus elevare potentiam naturalem, v. g. voluntatem cum actu supernaturali ad eam physicè produendam? Nec tamen ideo hoc assertitur. Sed quid ad hæc Adversarii?

149.

Obijciunt primò, ex sententia Scoti sequitur Corpus Christi non moveri per accidens ad motum specierum; cum tamen communiter sic loquamur: Sacerdos elevat Corpus Christi, desert illud ad infirmum &c.

Respondet magis propriè dici: Sacerdos elevat sacram Hostiam, desert Eucharistiam ad infirmum, circumfert Venerabile Sacramentum; quibus verbis utitur Concilium Tridentinum sess. 13. cap. 5. & 6. & can. 6. & 7. & secundum nostra principia nihil omnino aliud significant, quàm Sacerdotem elevare, & circumferre species consecratas, id est, species continentes Corpus & Sanguinem Christi. Ergo per accidens physicè movet Corpus Christi: nulum exstat vestigium hujusmodi consequentiæ, aut consequentis, vel in Conciliis, vel in Sanctis Patribus.

Movet tamen, aut moraliter: quoniam movet species, ad quem motum, independenter à voluntate humana, Christi infallibiliter movetur Corpus ex decreto Dei, qui continuans

miraculum suæ institutionis, solus physicè movet Corpus motis speciebus.

Sicut atque Sacerdos simpliciter dicitur consecrare, seu conficere Corpus Christi, licet solam concurrat moraliter: & sicuti explodens bombardam, dicitur projicere globum plumbeum, licet hic motus proximè fiat ab igne; quia nempe ipse causavit primum motum, ad quem hic secundus sequitur.

Adde si præsentia ista, quæ semper de novo causatur, sit supernaturalis in substantia, veluti totius Corporis in toto spacio, & totius Corporis in qualibet parte, etiam suppositâ unione formali; adhuc non poterit præsentia ista nova causari physicè à movente speciebus, sed à solo Deo.

Obijciunt secundò; si Angelus localiter penetraretur cum speciebus, cum voluntate non recedendi ab eis, minimè propterea sic loqueretur: Hoc est Angelus.

Resp. quàm maximè & propriissimè ita diceretur, si constaret de inseparabilitate. Nonne quando videmus in Energumeno aliquem extraordinarium effectum, communiter affirmamus: Hoc iterum est Diabolus, vel quid simile? Immo demonstrato Energumeno verè pronuntietur: Hoc est Damon, si constaret de taliperetratione & inseparabilitate, sicut constat de penetratione, & inseparabilitate Corporis Christi in Eucharistia.

Cur putas, visâ statuâ Christi, aut Cæsaris, rectè dicitur: Hoc est Christus, aut, Cæsar; nisi ob solam inseparabilitatem significationis? Et inseparabilitas undè? Numquid ab extrinseco, ab homine nimirum, qui si vellent ex statuâ Christi faceret statuam Diaboli, & ex statuâ Cæsaris statuam rusticæ?

Sic quoque demonstrato vase, quod continet cervisiam, statim omnes proclamant: Hoc est cervisia. Cur ergo non multò magis demonstratis speciebus: Hoc est Corpus, quod penetrativè ibi continetur, & magis inseparabiliter, licet ex solo decreto divino, quàm cervisia in vase?

Obijciunt tertio; ergo Corpus Christi non substat illis accidentibus, nec succedit in locum substantiæ; adeoque non est vera conversio.

Resp. non substat physicè, sed moraliter: & hoc sufficit ut fiat vera conversio substantiæ panis in Corpus Christi: ita prorsus, quod si unum corpus succederet in locum alterius, eodem modo, quo Corpus Christi ex voluntate divina succedit in locum panis, non solum foret propria conversio unius compositi resultantis ex loco & hoc locato, in aliud compositum ex eodem loco & diverso locato; verùm etiam unius corporis locati in aliud.

Quidni? Quippe nil aliud requiritur ad conversionem substantialem, quàm ut sit aliquid commuè, sub quo desinente unâ substantiâ vel simpliciter, vel ut hic, ex vi illius destinationis, saltem ex decreto extrinseco, altera succedat.

succedat, tamen physicè, & in omni rigore non subeat officium corporis delinens respectu termini communis, permanentis utique ex eodem decreto, ac si verè alia substantia adhuc existeret.

Ex quo deducitur primò; bella, quibus orbis plenus erat ante Nativitatem Christi, non esse conversà in Christum; siquidem Christus non est positus sub aliquo communi ex vi destinationis bellorum; neque bella desierunt ex vi Nativitatis Christi; sed major ejus decentia fuit motivum aliquod extrinsecum, cur Deus antecedentia illa bella sustulit.

Sequitur secundò; quòd unus Angelus non bene diceretur converti in alium, ut ut Deus nollet utramque simul conservare: probabilius quippe requiritur aliquod reale physicum commune, sub quo sibi succedant. Si autem toneatur sufficere commune metaphysicum, v. g. rationem entis, autumo quia foret conversio, nisi quæstionem velis movere de nomine.

Sequitur tertio; repugnantia inter terminum ad quem & à quo, nequaquam debet esse physica & naturalis; sed sufficit repugnantia voluntaria ex decreto Dei, puta si Deus nollet in eodem subiecto conservare simul calorem, & lucem, à parte rei subiectum illud converteretur à lucido in calidum; prore etiam homo dives in abstinentem, si nollet simul esse dives & abstinens, & ut fieret abstinens, divitias abjiceret. Totum pendet à modo loquendi.

Profectò si inter Canonicum, & Monachum est repugnantia physica, quia termini illi morales, eo modo, quo physicè & formaliter constituntur voluntate Pontificiâ, nequeunt simul esse in eodem supposito: quid obstat quò minus etiam physicè repugnent termini isti physici, substantia panis, & Corpus Christi; tamen postremus effectus è physicè non sustentet accidentia? Equidem moraliter id facit ex divina ordinatione, & in tantum dici posset terminus moralis. Angulum sanè quarit in circulo, qui propter illam sustentationem quarit extraordinarias actiones specierum in Corpus, & è converso.

Nonne R ex diceretur convertere Coronelium in Praefectum aulae, si eriperet illi primam dignitatem eo intuitu, quamvis utraque posset simul stare? Nemo ambigit. Et quid querimus repugnantiam naturalem, ubi est conversio supernaturalis? Sufficiat quoque repugnantia, & connexio supernaturalis, id est, ex voluntate Dei, cujus solius est substantiam panis convertere in Corpus Christi: ita planè, ut plerique Theologi verbis Consecrationis, quæ magis à Sanctis Patribus & Conciliis dicuntur causa Eucharistiæ, quam species, moralem dumtaxat tribuant causalitatem.

Haud dubiam coipiam esse potest, quin in multis aliter sit ratiocinandum de conversione

supernaturali, sive Eucharistica, quam de aliis, ut notavi supra in principio præcedentis Conclusionis. Absit enim ut Corpus Christi sit forma specierum, vel è contra species forma Corporis Christi. Absit, ut exurgat ex illis terminus adequatus substantialis, quemadmodum ex materia ligni, & forma ignis exurgit v. g. ignis.

Quid ergo? Aggregatum quasi per accidens ex Corpore Christi, & accidentibus panis. Cui igitur tam solliciti sumus pro unione reali? Et quare non dicimus cum Doctore Subtili sufficere præsentialitatem; id est, respectum quemdam extrinsecus advenientem Corpori respectu specierum; & advenientem speciebus respectu Corporis, ex intima eorum pénétratione?

Dices; quia unio Corporis Christi ad species debet esse prior præsentia ejusdem locali: nam Corpus Christi succedit in locum panis, qui utique naturâ prius uniebatur physicè speciebus ante præsentiam ejusdem cum illis in eodem loco.

Hæc ratio videtur aliquibus præcipua: attamen facillè responderet Negando Assumptum. Ad probationem dico, Corpus Christi succedere in locum panis; sed non cum simili planè modo, & prioritare naturâ: satis quippe est quòd succedat in instanti reali; neque enim, ut dictum est supra, succedit Corpus Christi eum simili officio, quòd habuit panis, nempe subiecti (cum species subiecto crearent) aut physicè sustentantis species, cum ibi sustentetur à Deo.

Omittit aliquos Scotistas, qui considerant duplicem præsentiam Christi in Sacramento, unam ad species, alteram ad locum specierum, & priorem tantummodo appellant sacramentalem, quæ semper manet eadem, etiam si species cum Corpore mutant locum (sicut manet eadem indistantia animæ & Corporis, quicumque locus acquiratur) idque quia non fundatur in indistantia utriusque ab eodem tertio loco, sed in indistantia utriusque ad invicem.

Porro veluti indistantia animæ & corporis naturâ prior est, unione animæ & corporis, tamquam aliquòd prærequisitum, instar approximationis passî respectu actionis; sic pariter indistantia specierum & Corporis, naturâ prior est præsentia sacramentali Corporis ad species; & sicuti nihilominus præsentia localis animæ & corporis ad idem spatium est posterior unione mutuâ, ideoque hæc minime dependet ab illa, nec propter illam mutatur; ita quoque præsentia Corporis & specierum ad eundem locum est posterior præsentia sacramentali Corporis ad species, quæ similiter ab illa non dependet, nec propter illius mutationem mutatur. Hæc autem præsentia potest dici succedere in locum unionis specierum cum pane. Ita Aliqui, & non adeò malè, ac diffidit Scotò.

ratiocinandum, quomodo de natura specierum.

Ratio quare aliqui requirunt unionem realem.

Aliqui Scotistæ admittunt duplicem præsentiam Christi in Sacramento.

De

156. Concluditur ad veram conversionem substantie panis in Corpus Christi non esse necessariam novam ejusdem productionem.

De cetero, ut tandem aliquando finem imponamus huic controversie, magis de voce, quam de re, perstringo quae hactenus dicta sunt, & assero iterum, ad veram conversionem substantie panis in Corpus Christi, nullatenus necessariam esse novam productionem Corporis Christi, sed omnino sufficere conservationem Corporis Christi sub speciebus, dependenter a desitione substantie panis, per productionem novae praesentiae simplicis seu praesentialitatis absque aliqua unione reali & physica, formali vel effectiva.

Ratio fundamentalis; quia sic facile salvatur totum mysterium, & clare explicantur omnia, quae fides de eo docet. Quin immo malocum Doctore Angelico fateri Sacramentum hoc ineffabile, quam audeam docere quod nescio.

157. Ex dictis non possunt Haretici assumere ansam impugnantis Catholici dogmatis.

Neque hoc est dare ansam Hareticis negandi possibilitatem mysterii, sed potius admirandi summam Dei potentiam, quam fide credimus operari, quod humanus intellectus non potest concipere. An putas, quia Divus Augustinus dedit Pelagianis occasionem negandi gratitiam Dei praedestinationem, quando dixit lib. de Praedest. SS. cap. 8. Cur autem istum potius, quam illam discernat, Inscrutabilia sunt judicia ejus & investigabiles viae ejus. Melius enim & hic audimus, ait dicimus: O homo tu quis es, qui respondeas Deo, quam dicere audeamus quasi novimus, quod occultum esse voluit, qui tamen aliquid inustum velle non potuit?

Rom. 11. v. 33. Rom. 9. v. 14.

Et de gratia efficaci, quomodo loquitur idem Sanctus & eximius Ecclesiae Doctor? Libro de Spiritu & littera cap. 34. Si ad illam, inquit, profunditatem scrutandam quisquam nos coarctet: cur illi ita suadeatur, ut persuadeatur: illi autem non ita: duo sola occurrunt interim quae respondere mihi placeat: O altitudo Divitiarum! & Numquid iniquitas apud Deum? Cui responsio ista displicet, quaeat doctores, sed caveat, ne inveniatur presumptores.

Et libro 2. contra litteras Periliani cap. 84. Quomodo, ait, attrahit Deus Pater ad Filium homines, si dimittit eos in libero arbitrio, hoc est, ut quis quod voluerit eligat? Et tamen utrumque verum est, sed intellectu hoc penetrare pauci valent.

Corpus Christi existit inseparabiliter & penetrative sub speciebus.

Dic ergo, & aucter dic: Quomodo Corpus Christi inseparabiliter existit, & penetrative sub speciebus, si nulla intercedit unio physica & realis? Et tamen utrumque verum est, sed intellectu hoc penetrare pauci valent. Num inter illos paucos Suarius, Regius, Eminentissimus Lugo, Dicastillo & similes?

158. Argumentum Regii.

Nihilominus pono adhuc unum argumentum (quod in simili valde urget Regius q. 75. art. 4. dub. 3. n. 105. & sequentibus, ut convincat ad omnem replicationem necessariam esse novam corporis replicati productionem) Praesentia Corporis Christi in Eucharistia vel pro-

ducitur in loco, ubi Christus prius erat, vel ubi de novo ponitur; neutrum dici potest: ergo &c.

Resp. producit in loco, ubi de novo ponitur: neque ideo debuit prius ibi fuisse, sed sufficit quod per illam ibi ponatur. Producit autem in Corpore, ut abstrahit ab hoc, vel illo Ubi, sicut contingit in quocumque motu locali; siquidem dum corpus movet se ab uno loco in alium, non producit novum Ubi in loco, in quo jam est: sic enim haberet simul duas praesentias ad idem spatium, neque etiam corpus supponitur in alio loco ante productionem novae praesentiae, sed per illam ponitur in isto loco.

Breviter ergo dici potest, aliquo sensu praesentiam sacramentalem produci in Christo existente in caelo, scilicet materialiter, hoc est, in illo Corpore; quod est in caelo, non tamen formaliter seu reduplicative, hoc est, in illo Corpore; prout est in caelo: immo ut constituatur in Sacramento, non requiritur quod sit in caelo, ut infra videbimus, sed sufficit, quod existat cum indifferentia ad hoc vel illud Ubi.

Confirmatur: supponamus quod Deus in Petro habente frigus ad octo producat calorem ad octo: Peto, in Petro frigido, an in calido? Responderi debet produci in Petro ante frigidum, sed nunc calido, per calorem; qui in ipso producit: igitur prius natura non supponitur Petrus calidus, aut frigidus, sed tantum existens; quod clarissimum est, & ipsis tribus in Physica manifestum, atque per omnes scholas decantatum.

Respondet Regius supra n. 107. calor ille non necessario supponit subjectum suum esse calidum; aut frigidum; sicuti Ubi subjectum suum esse alicubi. Distinguo: alicubi antecedenter ad hanc determinatam praesentiam, Nego: per illam praesentiam concomitanter, Concedo; quemadmodum subjectum antecedenter ad calorem non est calidum, sed concomitanter per illum.

Contra; subjectum quantum, & extensum non potest concipi sine loco. Resp. iterum cum distinctione: extensum formaliter & actualiter, Concedo; extensum radicaliter, Nego; sic quippe concipitur ut indifferens ad hanc, vel illam extensionem formalem: extensio namque actualis localis est ipsamet collocatio actualis partium extra se in ordine ad locum, quae formaliter habetur ab actuali ubicatione.

Quocirca est Corpus Christi non foret in caelo, sed solum in Sacramento, adhuc illud Corpus intelligeretur cum extensione radicali, id est, cum ordine partium ad totum; & tamen pro posteriori natura non acciperet extensionem actualem localem. Cur ergo nequeat concipi Corpus tamquam productum, sine eo, quod intelligatur certa aliqua & determinata extensio partium ejus in ordine ad locum? Non video implicantiam.

Immo,

Immo, inquis, est manifesta: quia illud Ubi non habet se sicut forma, sed sicut unio formæ; repugnat autem ut calor v. g. Romæ uniatur, antequam ibi sit: ergo similiter ut Corpus suo modo fiat præsens speciebus, debet prius intelligi ibi esse.

Respondent aliqui; Ubi non esse unionem loci cum locato, sed formam accidentalem realem vel modalem absolutam, fundantem relationem indistantiæ à tali loco.

Respondeo secundo ex dictis hac Conclusionem & præcedenti, præsentiam sacramentalem non esse propriam Ubi, neque propriam unionem Corporis cum speciebus, sed respectum aliquem extrinsecum.

Respondeo tertio, gratis admissio quod præsentia illa esset unio, uti calor non supponitur necessario prius in ligno, antequam illi uniatur, verum per ipsam inherentiam inibi ponitur; sic quoque corpus per ipsum Ubi statuitur in loco.

Nec in rigore loquendo subiectum debet supponi actualiter præsens formæ antequam illam recipiat; sed plene sufficit indistantia radicalis, seu præsentia aptitudinalis, id est, aptitudo ad habendam præsentiam actualem eodem instanti reali, quo formæ uniatur. Patet in prima creatione mundi, quando in principio creavit Deus cælum & terram, materiam utique & formam in eodem instanti reali.

Et verò hanc aptitudinalem præsentiam Corporis Christi in cælo existentis respectu Sacramenti, quis sanæ mentis potest negare? Fiet autem actualiter præsens per illam unionem, si ita placeat vocare respectum præsentialem extrinsecum advenientem, quem nos ponimus.

Profectò si semper esset necessaria nova productio, contrueret omnino argumentum Divi Ambrosii lib. 4. de Sacramentis cap. 4. à majori ad minus: Si tanta vis est in sermone Domini Iesu, ut inciperent esse que non erant, quanto magis operatorius est, ut que erant, in aliud commutentur? Contrueret, inquam, quia æquè difficile, & longè inulitius est prius existens reproduci eodem, vel diverso tempore, quàm aliquid de novo produci, aut creari.

Quæ cum ita sint, nihil restat, nisi ut cum Ecclesia Catholica in Concilio Tridentino congregatâ apertè ac simpliciter profiteamur: In almo Sancta Eucharistia Sacramento, post panis & vini consecrationem, Dominum nostrum Iesum Christum, verum Deum atque hominem, verè, realiter, ac substantialiter sub specie illarum rerum sensibilibus contineri.

Nec enim (prosequitur Concilium sess. 13. cap. 1.) hac inter se pugnant, ut ipse Salvator noster semper ad dexteram Patris in cælis asideat, iuxta modum existendi naturalem, & ut multis nihilominus alius in locis sacramentaliter præsens suâ substantiâ nobis adsit: eâ existendi ratione, quam etsi verbis exprimere vis possumus, possibilem tamen

esse Deo, cogitatione per fidem illustratâ, assequi possumus, & constantissime credere debemus.

Ex quibus verbis, ut pergamus in opere incepto, satis apertè convincitur, non Corpus dumtaxat & Sanguinem contineri sub speciebus panis & vini; sed totum & integrum Christum: unde fidei est:

CONCLUSIO VI.

In almo Eucharistia Sacramento, & quidem in qualibet specie, est totus Christus secundum Corpus, Sanguinem, animam, & Divinitatem.

Ita Concilium Constantiense sess. 13. ibi: Cum firmissime credendum sit, & nullatenus dubitandum, integrum Christi Corpus & Sanguinem tam sub specie panis, quàm sub specie vini veraciter contineri.

Clarius Concilium Florentinum in decreto Eugenii ibi: Nam ipsorum verborum virtute substantia panis in Corpus Christi, & substantia vini in Sanguinem convertuntur, ita tamen quod totus Christus continetur sub specie panis, & totus sub specie vini.

Novissimè Tridentinum supra, & cap. 3. ibi: Semper hac fides in Ecclesia Dei fuit, statim post consecrationem verum Domini nostri Corpus, verumque eius Sanguinem sub panis & vini specie unâ cum ipsius anima & Divinitate existere. Et post pauca concludit: Quapropter verissimum est tantum sub alterutra specie, atque sub utraque contineri; totus enim & integer Christus sub panis specie totus item sub vini specie existit.

Errorem portò contrarium expressissimis verbis damnat can. 1. dicens: Si quis negaverit in Sanctissima Eucharistia Sacramento contineri verè, realiter, & substantialiter Corpus & Sanguinem unâ cum anima & Divinitate Domini nostri Iesu Christi, ac proinde totum Christum &c. anathema sit. Similiter can. 3. Si quis negaverit in Venerabili Sacramento Eucharistia sub unaquaque specie totum Christum contineri, anathema sit. Patres pro hac veritate vide apud Bellarminum lib. 4. de Eucharistia cap. 2. 1.

Colligitur autem ex Scriptura Joannis 6. v. 51. Ego sum panis vivus, qui de cælo descendî. Et infra v. 59. Hic est panis, qui de cælo descendit: ergo in specie panis est totus Christus.

Accedat testimonium Apostoli Rom. 6. v. 9. Christus resurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Ergo in specie panis non est Corpus Christi sine anima & Sanguine, nam sic mortuum esset: hoc autem (quidquid sit, an Deus per absolutam potentiam facere possit, ut Corpus in cælo vivum, in terra sit

163. Probarur Concl. ex Conc. Constant.

Florentinâ

& Tridentino.

Bellarmin.

164. Colligitur ex Scriptura Jo. 6.

& ad Rom. man. 6.